

Prvi svetni gospodarji v Ribnici so bili Sovneški plemiči. L. 1082 so dobili Ribnice Turjačani v fevd, l. 1227 pa so jo od teh kupili gospodje iz Loža (Domini de Loos), nato je prišla zopet nazaj v roke Turjačanom, l. 1263 v last Ortenburžanom, ki so jo obdržali do l. 1418, ko je prešla po dedni pogodbi v last Celjskih grofov. Veronika Deseniška je bila tudi ribniška gospodarica, saj ji je Fridrik sezidal grad Fridrihštajn pri Močevju. L. 1456, ko izumro Celjani, preide Ribnica v roke cesarjev, ki so jo izročali raznim ces. najemnikom: Lambergi. Andrej Lamberg je l. 1470 sezidal grad na Bregu. Lambergi so gospodovali tudi na Ortneku, proti kateremu so se l. 1515 uprli ribniški kmetje. Grad je zelo trpel zaradi turških vdorov, saj je bila 27 oplenjena in požgana. Gradu niso nikdar zavzeli. L. 1618 je cesar prodal ribniško graščino Grofom Kizelj, ti pa grofom Trilek. L. 1700 je graščino priženil grof Kobencelj in je ostala v rokah Kobenceljev do l. 1810, ko jo je kupila rodbina Rudež.

Slike: pogled na grad s trga

dv rišče gradu

V glavni fasadi razviden gotski portal v letn. 1557. V zadnji fasadi izdelan a lepo gotško okence. Šilast s temperamentno raznim trilisnim suličastim vrhom

Za gradom ob vidu 3 hiše pritlično zidane, gospodarskim namenom služeče, nadstr. leseno, zanimivo za Vurnika.

Glorieta na biv. grajskem vrtu .Pravokoten tloris, visoko pritličje z lesenim hodnikom od 3 strani.Spredaj v osi vrtu stopnice.Usločena piramidna streha z velikim napuščem.Tri zunanje fasade in notranjščina poslikano. Zunaj v fabjonu sedeče figure in vaze. Znotraj klasic. vaze in stoječe kamen posnemajoče figure Slike na ravnem stropu.

Lepa arhit. forma.Na robovih fabiona zunaj klasic.palma. Na prednjem fabionu 2 sedeči ženi slikani belo v belo, ena ima košaro cvetja, druga sadje.Pomlad in Jesen.

Čep zidan portal.Nad njim v fabionu poluničen slikan monogram. Znotraj: na stropu plavajoč genij s plamenico in vencem.V oglih emblemi vrtnega in poljskega dela.Na str. stenah 4 stoječe bele figure s pečico, cvetje s klasjem in sadjem- 4 letni časi.Na drugih dveh stenah po ena lepa klasic. vaza.Vse figure in vaze na klasic. podstavkih. Delitev sten po stebrih(slikanih) 2.pol.18.stol.

Kvaliteta slik dobra.

Stele, LXXXIV, 16.5.1933, str.56-57.

V vzh. steni blizu juž.stene v pritličju peščenčast prišiljen portal z gotško letnico 1537. V nadstr. višinin zap.stene tega dela stavbe je lepa majhna gotško profilirana lina s trilistnim zaključkom. V isti steni dalje proti severu je vzidana velika kroglja.

Vhodni portal iam l.A.R.1815.

Juž.del bi se dal nedvomno še ohraniti.

Stele, CXVI, 2.10.1944, str.5.

V 2. nadstr. (stanov. nadstropje) na juž. strani 2 sobi s tapetami iz okr. 1820-30. Strop obkarakat poslikan s klasicističnimi ornamenti in cvetlicami. V sredi vselej večja rozeta. Bele peči z reljefi in vazami iz istega časa ter v vsaki teh sob lestenec iz istega časa.

Oprava ima deloma dobre biedermaierske primere. V slikani sobi 3 Langusovi portreti: Anton Rudež in Jožef 1833 v lovski obleki, podpis na desni spodaj Langus pinxit. V ozadju pokrajina s pogledom na Ribnico z gradom in cerkvijo ter v ozadju Ortenek in sv. Ana. Dobro ohranjeno.

1832 Jožefa hči Jožefa Rudeža, do pasu s hrbtom sem obrnjena. Gleda čez ramo nazaj, levo opira na mizico. Obleka skoraj ista kot pri Juliji Primičevi. Las se ima spleteno vrhu glave vanje pripeti dve zlati igli, plav pajčolan, ki ji pada na ramena in hrbet in ga koketno drži z levico.

Važno je ^{2a} datiranje portreta Julije.

Jožef R. 1833. Brez podpisa sedeč, s knjigo pred seboj.

2 portreta (mož in žena do pasu) Potočnikova.

Stavba dvonadstropna s pravokotnim dvoriščem v sredi z železnimi ganki okrog obzidja, tako, da stoji stanovanjska stavba kot v sredi. Slikovito z vhodnim stolpom. V pritličju ostanki prvotne stavbe, par zazidanih oken in šilast portal z letnico 1537. Novi portal ima l. A. R. 1815.

Apela: prekrita z banjo na pravokotni podlagi. Na oboku štukature okr. 1730-40.

V 2 polju slika dopasnega sv. Jožefa, Janeza Nepomuka. Tipičen dober Jelovšek.

Pod oknom nasproti oltarja dvojni grb in 2 angela s košaricami sadja, tudi Jelovšek (oltar iz štuca. Ob straneh 2 Jelovškova angela, ki odpirata zaveso.)

V oltarju slika Marije z Jezusom, ki se igra z na levi klečečim Janezom. Spredaj pod nogami sedeče matere počiva ~~xxx~~ jagnje. Prav dober in dobro ohranjen Metzinger. Občuten prosto po Rafaelu. Na steni slika Zadnje večerje - dober L. Layer.

Stele, CXXVI, 3.11.1936, str. 3-6.